

Об'єднання заради миру не відбулося

Міжнародна Організація Об'єднаних Націй не відповідає реаліям XXI століття. Це, мабуть, головний висновок, який можна зробити за підсумками ювілейної Генеральної Асамблеї ООН. Бездіяльність Об'єднаних Націй дала змогу Росії перекроїти кордони України, спричинила гуманитарну катастрофу в Сирії, а право вето, яким наділені постійні члени Ради Безпеки, перешкоджає покаранню винних у падінні лайнера МН17 і розслідуванню інших воєнних злочинів. Наразі цю поважну організацію найбільше хвилюють не питання війни й миру, не Україна з Сирією, а зміна клімату, голод, епідемії та проблема забезпечення питною водою...

16

Про реформи в ООН говорять останні роки 20. Але нічого не змінюється. Держави – члени Організації Об'єднаних Націй регулярно закликають до проведення реформи Ради Безпеки, проте поки що пошуки формули, яка була би прийнятною для розширення Радбезу, не дали жодного результату. І ця Генасамблея традиційно зветься виключно до закликів, заяв, звинувачень, висловів занепокоєння тощо.

Напередодні відкриття сесії Президент України Петро Порошенко виступив на конференції «Глобальні ініціативи Клінтона». «У результаті зрадницької російської анексії Криму та агресії на Донбасі тисячі людей були вбиті. Зруйнована критично важлива інфраструктура. Україна втратила близько однієї п'ятої свого економічного потенціалу», – заявив глава держави. «Після припинення військової агресії, встановлення миру й відновлення повного суверенітету України над Донбасом і Кримом буде вкрай важливо допомогти мільйонам людей повернутися до нормального життя, відновити економічну й соціальну інфраструктуру на засадах сталого розвитку. Україна готова виконати це непросте завдання й закликає всіх міжнародних партнерів до співпраці в цьому напрямі», – підкреслив Президент.

«Цвяхом» програми першого дня асамблеї стала «дуель» президентів США та Росії. Барак Обама виступав майже 40 хвилин, хоча за регламентом глави держав і урядів повинні

виступати не довше 15. Не вклався у відведений час і Путін, який традиційно спізнився й прогуляв виступ свого закладеного «партнера» Обами. Своєю чергою, на виступі Путіна не було Президента України Петра Порошенка. А сама українська делегація демонстративно покинула залу, коли російський лідер ще тільки готувався виступати. Ця акція стала відповіддю на аналогічний демарш росіян, що відбувся напередодні під час виступу Петра Порошенка. Крім того, Путіна зустріли з пробитим кулями прапором із плямами крові, який був у Іловайському котлі...

Щодо виступу президента США, то хоч у ньому звучали заяви, що «світова спільнота не може стояти осторонь, коли Росія порушує територіальну цілісність України», згадано російську анексію Криму й подальшу агресію на Донбасі, але в цілому українському питанню було приділено не більше трьох абзаців його промови. «У Америки є розуміння глибокої та давньої історії між Росією та Україною, але ми не можемо стояти осторонь, коли суверенітет і територіальна цілісність нації грубо порушуються. Якщо наслідків не буде, то це може статися з будь-яким народом, присутнім сьогодні на Генасамблеї ООН», – зазначив Обама. У зв'язку з цим він нагадав, що російська агресія спричинила введення санкцій проти РФ. Як зауважив американський президент, міжнародне співтовариство не має на меті повернення до часів холодної війни. Говорячи про ре-

зультати російської агресії в Україні, лідер США висловив думку, що сьогодні «український народ більше захищений, ніж будь-коли раніше, в партнерстві з Європою, а не з Росією».

Пізніше, коментуючи виступ Обами, українські експерти відверто казали про відчуття розчарування. Мовляв, виникає враження, що Обама, згадуючи про Україну, хотів просто виправдатися за санкції перед Росією, а не покарати агресора, відновити справедливість і міжнародне право. Українська делегація марно чекала більшого й від самої Генасамблеї, і від виступу президента США.

«Де справедливий суд над Путіним у формі трибуналу по МН17, відключення від системи *Swift* як покарання за всі злочини в Придністров'ї, Грузії, в Україні? Міжнародна спільнота поки що не спромоглася на ефективні зусилля, щоб зупинити Путіна. Світовим лідерам бракує ініціативного лідерства за рішенням топ-пріоритетних проблем світу, серед яких російська агресія та війна на Сході України», – заявила журналістам Голова Комітету Верховної Ради у закордонних справах Ганна Гопко, яка взяла участь у роботі Генасамблеї ООН.

Стосовно російського президента, то він традиційно намагався нав'язати свій порядок денний і сесії Генеральної Асамблеї ООН, і першій за останні два роки зустрічі тет-а-тет із американським президентом. Акцент господар Кремля робив найперше на сирійській кризі й закликав об'єднатися під керівництвом

Москви в широку коаліцію в боротьбі проти ІДІЛ, залучивши до неї президента Сирії Башара Асада. Виступ Путіна в ООН і бомбардування росіянами Сирії мало не наступного дня після повернення господаря Кремля з Нью-Йорка стало яскравим підтвердженням того, що Росія не має наміру послаблювати свою хватку в Україні. Москва, незважаючи на славнозвісну «стурбованість» Заходу, й надалі має намір тиснути на Київ із метою прийняття самопроголошених республік у їхньому нинішньому вигляді, а також із приводу встановлення діалогу з бойовиками. І це довела зустріч «нормандської четвірки» в Парижі, яка пройшла буквально через кілька днів після закриття Генасамблеї.

Щодо Нью-Йорка хочеться відзначити, що більшість тез Петра Порошенка були передбачувані. Він прямо звинуватив Росію в агресії проти України й спростував заяви російської пропаганди й Путіна про внутрішню кризу. «Це не громадянська війна й не внутрішній конфлікт», – сказав український Президент. – «Немає сумнівів, що це агресивна війна проти моєї країни». Він також

підкреслив, що Росію як агресора слід позбавити права вето в Раді Безпеки ООН. «Порушення у використанні права вето – це ліцензія на вбивство. Це абсолютно неприйнятно», – наголосив Петро Порошенко.

Окрім російської теми, український Президент торкнувся питання боротьби з тероризмом і в цьому контексті запропонував Генасамблеї заснувати Міжнародний день пам'яті жертв терактів. При цьому глава української держави розкритикував ініціативу Москви про створення широкої коаліції для боротьби з тероризмом. «Як ви можете закликати до створення антитерористичної коаліції, коли заохочуєте терористів прямо біля свого будинку? Як ви можете говорити про мир і легітимність, коли ваша політика – війна, страх і маріонеткові уряди?» – зазначив Порошенко.

Потрібно повністю міняти всю структуру ООН для того, щоби позбавити Росію права вето, вважають українські експерти-міжнародники. На сьогодні це не реально.

РФ має досить велику підтримку серед країн – членів ООН. Частина держав або підтримають Росію, або

будуть нейтральні. Юридично, згідно зі Статутом ООН, рішення про позбавлення права вето потрібно приймати великим консенсусом – приблизно 2/3 членів ООН. Ініціативу Франції вже підтримала сотня з гаком держав. А Малайзія, скажімо, заявила, що хоче, щоб робота організації відповідала реаліям 2015 року, а не 1945-го... Досі таких рішень щодо позбавлення права вето не було. У 1950 році була прийнята резолюція «Об'єднання ради миру», в якій ідеться про те, що у разі, якщо Рада Безпеки не може знайти консенсус із питань, які стосуються підтримки миру й безпеки, то це питання може бути передане Генеральній Асамблеї, котра дасть певні рекомендації Радбезу. Але й вони не мають обов'язкового характеру. Саме тому питання навіть не спробували винести на голосування. А, може, і не тільки тому.

Допоки світ не повстане проти гібридного терориста, ООН лишатиметься просто високою трибуною, з якої роблять заяви. Гучні й не дуже. Під оплески й без них. У всьому іншому вона ризикує залишитися абсолютно безсилою.

Париж запитань

Світ цинічний та жорстокий. У всіх держав, а також особисто їхніх лідерів є власні інтереси. Тож «нормандська зустріч» у Парижі породила більше запитань, аніж відповідей: на саміті 2 жовтня обговорювали політичну реформу в Україні та модальність проведення місцевих виборів на Донбасі. Меркель, Олланд, Порошенко і Путін дали кожен свою оцінку процесу реалізації Мінських домовленостей. Однак якими насправді є всі пазли, що складають цілісну картинку? Адже журналісти, політики та експерти бачать і бурхливо обговорюють лише верхівку айсберга. Усе інше, що приховано глибоко під водою, кожен додумує залежно від власної фантазії або прийнятого від когось замовлення чи то з негативною, чи то з позитивною оцінкою того, що відбулося.

Конкретні зобов'язання сторін за підсумками цієї зустрічі так і не були узгоджені. Є лише усні політичні домовленості, деталі яких знає дуже вузьке коло людей. У спробі отримати відповіді бодай на якісь запитання Верховна Рада на першому ж сесійному тижні після паризьких перемовин запросила на розмову міністра закордонних справ Павла Клімкіна. Головне, що бажали почути депутати (котрим найближчим часом доведеться приймати досить непрості рішення щодо виборів на окупованих територіях): до яких кінцевих результатів приведуть переговори «нормандської четвірки» й що буде після 31 грудня 2015 року, коли закінчиться дія Мінських угод? Бо, судячи з

одних заяв, домовленості мають бути виконані у визначений термін, а, судячи з інших, угоди пролонгують... Чи насправді вірять західні політики і Президент України в можливість виконання домовленостей, чи це чергова хитра багаторогова гра? Однак тоді постає запитання: хто саме переставляє шахи на цій шахівниці і як використовують Україну? І ще одне запитання, відповідь на яке намагаються нині отримати у Верховній Раді: в чому ж насправді полягатимуть особливості виборчого процесу на Донбасі (бо вони мають бути вигляду нового закону)?

Федеральний канцлер Німеччини Ангела Меркель вважає, що після зу-

стрічі в «нормандському форматі» в Парижі сторони стали ближче до того, щоб виконати Мінські домовленості. Водночас вона зауважила, що велику роботу ще належить виконати. І додала: «Не знаю, чи будуть після сьогоднішньої зустрічі ще «відкати», але всім потрібно налаштуватися на позитивний лад».

Лідер Німеччини також підкреслила, що очікує кроків для виконання мінського протоколу від російського президента В. Путіна.

– Російський президент зобов'язався докласти зусиль, щоб робоча група з політичних питань Тристоронньої контактної групи працювала